

V Y D Ū N U I - 1 4 0

Ieškant žmoniškumo

Pernai minėjome 140-ąsias Vydūno gimimo metines. Mąstytojas ir kūrėjas buvo prisimintas be pompastikos, tačiau su derama pagarba bei labai konkrečiais jo palikimo reikšmingumą liudijančiais ženklais. Labiausiai tuo pasirūpino savo dvidešimtmečio sulaukusi Vydūno draugija. Šia proga gražūs renginiai įvyko Kintuose, Tilžėje, Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose – juos, talkinant Vydūno draugijai, organizavo M. K. Čiurlionio kultūros paveldo ir paramos centras, Kintų Vydūno kultūros centras, Kauno etninės veiklos centras, Klaipėdos Simono Dachto klubas bei LR Seimo narė Irena Šiaulienė, Vilniaus M. Mažvydo knygos bičiulių klubas, Karaliaučiaus krašto lietuvių bendrija, Lietuvos sveikuolių sąjunga bei Šiaulių sveikuolių klubas, Maironio lietuvių literatūros muziejus Kaune, parėmė Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija. Daug kur buvo eksponuojamos išpūdingos kilnojamosios Vydūno fotoportretų parodos, parengtos Vydūno draugijos bei Kintų Vydūno kultūros centro užsakyamu.

Paminėjimai praeina ir apie juos liudys tik kuklios informacijos spaudoje bei kolekcininkų saugomos programėlės. Ši sukaktis paliko ir ryškesnių, greitai užmiršimo dulkių neužklojamų pėdsakų. Tai – Vydūno tekstų bei tekstų apie jį knygos, kompaktinis giesmių ir dainų diskas. Jokia ankstesnė sukaktis (kad ir labai iškilmingai paminėta, kaip 125-metis 1993-aisiais) tiek ryškių pėdsakų nebuvo palikusi.

Klausimų klausimas

Ar galima ką nors pridurti prie to, kas jau pagalgvota, pasakyta ir parašyta apie Vydūną – vaikeli, kuris gimė „šventadienį, 1868 metų [kovo 22 d.] rytmetyje, tarp 8 ir 9 valandos, gaudžiant Verdainės šventnamio varpams, Jonaičių kaime“, Lietuvos šviesuolį, vieną jos tremtinių, 1953 m. vasario 20 d. devintą kryželį bekeliant, užgesusį Detmolde, Vokietijoje, 1991 metais sugrįžusį į Lietuvą, perlaidotą Bitėnuose?

Sunku ir gal neįmanoma ką nors nauja apie Vydūną pasakyti. Tačiau 140 jo gimtadienis Vilniuje skatina mane kalbėti.

Štai ir sakau: Vydūnas – vienas giliausių mūsų tautos kultūros, jos gyvasties slėpinių. Tos kultūros, kurios mes neišsižadėsime, neišmainysime nei į artimiausių kaimynų (lenkų, rusų ar vokiečių), nei į bendrąją Europos ar viso pasaulio kultūrą.

Susirinkę jį pagerbti, galime tik spėlioti, kas jis buvo ir tebėra. Sau ir mums.

Mąstytojas ir išminčius. Filosofas ir rašytojas. Mitynis herojus. Kosminės ir istorinės energijos šaltinis. Rytų–Vakarų kultūrų keleivis. Mistikas ir vizionierius. Pranašas. Praamžiškos ugnies sergėtojas. Krivių Krivaitis. Baltų vaidila su jų *dievų akimis*. Doros apaštalas. Nuodėmės asketas. Tautinės dvasios mokytojas aristokratas.

Arba, pasak paties Vydūno, „aiški žmoniškumo apraiška“ – „tikras žmogus“.

Visi šie atsakymai – ne mano. Visi jie yra teisingi. Tad kodėl ir aš, ir jūs, ir visi tebesukame galvas?

Nes klausimas, kas jis, Vydūnas, tebėra atviras. Neatsakytas.

Matyt, turėsime gražaus laiko ir laisvos valios kasdien sugrįžti prie šio klausimo. Gyvenimas tęsiasi. Ir mes skaitysime Vydūno raštus, mąstysime apie jį, seksime jį, būsime *vydūniečiai*. Tai gal ir būtų puikiausias mūsų atsakymas.

Tik – ar tikrai būsime? Ar tesėsime pažadą – *būti*?

Manychiau, ateitis – ne vienos dienos ar tik šio vakaro rūpestis.

Mūsų vakare skambės Vydūno žodis, jo *giesmė*, jo auganti *mintis*, jo kibirkštimi mūsų sąmonę uždegantis *žmoniškumas*. Mūsų sueiga oš lyg Baltijos jūra, o ši, Lietuvos amžinybės ir laikinumo garsų stichija, ir toks vakaras man kelia šiandien ypatingą klausimą.

Kaip dažnai, kas kiek metų, kas kiek dešimtmečių ar šimtmečių visų Lietuvos šventnamių varpams aidint gali ginti kitas toks vaikelis iš Jonaičių?

Nežinau. Vėl nežinau.

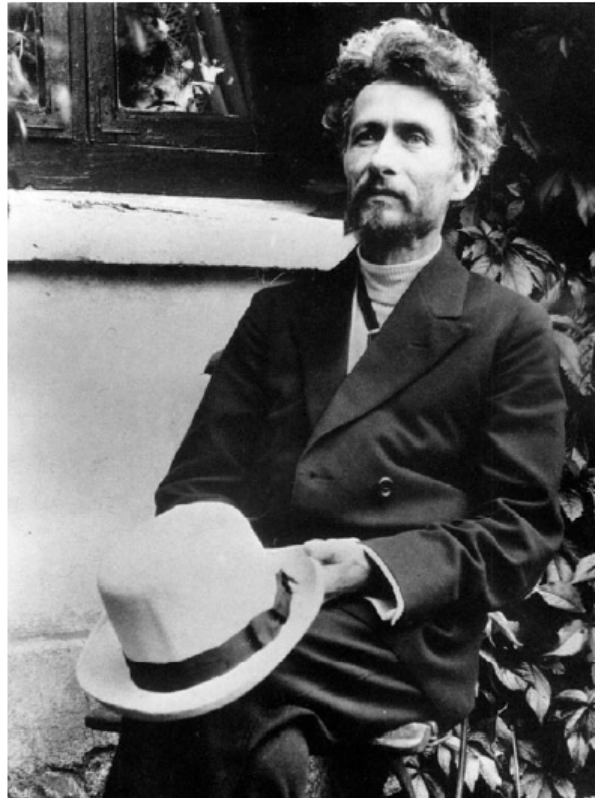
Vėl menu: jau prieš 17 metų į Bitėnus parsivežėme Vydūno palaikus. Dar tebebuvo Sėjūdžio bangų nešami. Menu tą ilgą, gražią kaip Lietuva dieną, tūkstantinę procesiją. Pasivaikščiojimus Vydūno vaikystės ir jaunystės takais. Šiuo anos dienos tebesaugau buvusios

Kintų parapijinės mokyklos, kurioje 1888–1892 metais mokytojavo Vydūnas, memorialinio muziejaus išduotą *aukotojo liudijimą Nr. 121*: mokyklos restauruotojai reiškė man gilią pagarbą ir dėkojo už kilniadvasiškai paaukotus mokyklai keliasdešimt rublių.) Parsivežėme Vydūną į Lietuvą. Perlaidojome. Ir jau du dešimtmečius – kaip anuometinėje Sąjūdžio pažadintoje, taip ir šiandienėje budinčioje Lietuvoje – tebesidairome *gyvo* Vydūno. *Žmogaus, tikinčio tuo, ką kalba, ir gyvenančio taip, kaip kalba*. Mums trūksta ne Vydūno sekėjų, o jo paties. Vieno, vienintelio. Ypatingo gilumo, ypatingo jautrumo žmogaus. Tokio išskirtinio dvasingumo žmogaus, kuriam galėtume patikėti visus savo viešuosius kultūros reikalus. Visus savo *žmoniškumo* reikalus. Dvasios ir medžiagos politikos reikalus.

Štai koks tasai manasis šio vakaro klausimų klausimas.

Kur tasai kitas vaikelis iš Jonaičių kaimo? Kodėl mes vis dar neturime mūsų laikų Vydūno visuose kultūros, žmoniškumo, politikos baruose, kur jo verkiant reikėtų?

VYTAUTAS MARTINKUS
Vilniaus rotušė, 2008, kovo 26

Išgirsti Vydūno balsą

„Verdainės šventnamio varpai gaudė, kaip sekmadienį 1868 III 22 atskiras stojaus į juslėms patiriamą pasaulį. Maniau čia esmiškai gyvensias ir tuo kitus tam skatinšias“, – taip rašė Vydūnas prieš septynis dešimtmečius, t. y. tada, kai nuo tų varpų gaudimo buvo irgi praėję septyni dešimtmečiai. Tada rašytą savo gyvenimo apžvalgą jis užbaigė kiek perfrazuota ir šiek tiek sukonkretinta ta pačia mintimi, kuria pradėjo: „O tik labai norėčiau, kada teks gyvenimą baigti, būt buvęs tautoje aiški žmoniškumo apraiška ir tuo kitus tam žadinęs.“ Šioje frazėje – visa Vydūno fenomeno esmė. Nieko, atrodytų, čia ypatingo nėra. Žmoniškumo geną juk turime kiekvienas ir jo rodoma kryptimi stengiamės eiti per gyvenimą. Tačiau gyvenimas yra pernelyg sudėtingas, įvairialypis, prieštaringas, klaidus, t. y. toli gražu ne tobulas, kad mumyse esančiai žmoniškumo galiai leistų laisvai ir sklandžiai veikti ar netgi skatintų tą veikimą. Gana dažnai būna priešingai – klaidūs ir klampūs gyvenimo keliai žmoniškumo galią ne stiprina, o silpnina, gožia josios skleidžiamą šviesą, kad tik apytamsiais ir apgraibomis tegalėtume slinkti prasmingos būties link. Neretam toji galia visai sunyksta, ir jis pats tampa įrankiu kitos galios, kuri tarnauja žmoniškumo sklaidos pasaulyje silpninimui. Vydūnas atėjo į žmoniškumo galios stiprintojų gretas, išitraukė į tą aktyvą, kuris stengėsi padėti nuvaikyti tamsiuosius gaivalus, nuolat užplūstan-

čius ir gniuždančius žmogų. Ir ne tik jį, per jį – ir tautą, valstybę ar netgi visą žmoniją. Vydūną būtų galima pavadinti mūsų tautos pagimdytu žmoniškumo apaštalu. Tasai apaštalavimas ir sudaro viso jo gyvenimo turinį. O tai, kad jis parašė daugybę filosofijos traktatų, studijų, straipsnių, įstabių į mūsų literatūros aukso fondą įeinančių dramų, kad jas suvaidino su savo Tilžės giedotojais ir kad su jais išstisus keturis dešimtmečius dainomis stiprino Mažosios Lietuvos lietuvių dvasią ir tautinę savigarbą, kad ryžtingai stojo prieš nuožmią savo tėvynainių nutautinimo politiką, kurios nacistinėje mėsmalėje vos nepražuvo, kad visomis išgalėmis stengėsi stiprinti nepriklausomybę atgavusios Lietuvos dvasią, – visa tai sudaro to minėto apaštalavimo formas, labiausiai tikusias savai tėvynei ir savam laikui. Jomis apaštalaujantis Vydūnas stengėsi tarnauti ne kam kitam, o būtent „tautos žmoniškumo gyvėjimui“, tam, kad kuo sėkmingiau būtų įveikiamos to gyvėjimo kliūtys, kad poreikis tam gyvėjimui kiltų iš vidinių žmogaus ir tautos paskatų, kad pačios tos paskatos bustų ir nuolat stiprėtų bei skatintų tautą „būti pasaulyje viena aiškiausių žmoniškumo reiškių“. Negana to, Vydūnas buvo įsitikinęs, kad anuometinė Lietuva, sėkmingai ištvėrusi istorijos teiktus skaudžius išbandymus, įrodė esanti ta „šalis, kurioje žmogus tikrą žmoniškumą labai aukštai stato“. Todėl, kaip jam tada, 1918-ųjų balandį, atrodė, „Amžinoji

apvaizda yra pasirinkusi Lietuvą aukštam uždaviniui“, t. y. „aiškiausio žmoniškumo reiškimui“.

Deja, dvidešimties metų buvo per mažai, kad Lietuva būtų galėjusi išibėgėti ir tarp laisvų valstybių išsiskirti savo itin aukšta žmoniškumo kultūra bei taip pateisinti taurųjį Vydūno lūkestį, nors buvo pasiekta ne taip mažai. Dabar Vydūnas apie tokį lūkestį, aišku, nebepribiltų, nors prieš dvidešimt metų, ko gero, būtų galėjęs prabilti. Beje, viena pirmųjų tuometinio atgimimo apraiškų juk ir buvo galingai nuvilnijusi Vydūno 120-mečio sukaktis. Atrodė, laisvės skrydžiui pabudusi tauta išgirdo suskambusius Jūrų varpus – vydūniškųjų dvasios vertybių skambesį, dvasiškai laisvo *sau žmogaus* giedamą himną, kurio melodija sklido iš daugybės Vydūno pagerbimui skirtų ženklų. Vydūnas, atrodė, buvo su mumis pirmajame Sąjūdžio suvažiavime, kartu su mumis stovėjo Baltijos kelyje. 1991-ųjų sausio įvykiai šiandien mūsų atminties ekrane išnyra kaip šventa misterija, kaip tragišku optimizmu nuspalvintas didingas baigiamasis laisvės kovų akordas. Stovėdami tada prieš tankus kaip tvirčiausias mūras, jautėme, jog į tą galingą mūrą mus vienijo laisvės dvasia, kurios kitas vardas – laisva dvasia. Gerai prisimenu, jog tada, jausdamasis mažyte to stipraus mūro dalele, aiškiai suvokiau, kad mus sujungusi vienybės galia yra būtent toji, apie kurią nuolat kalbėjo, kurią mummyse nuolat ugdė Vydūnas ir kuria remdamasis Mahatma Gandhi atvedė Indiją į laisvę. Į ją tada, 1991-aisiais, atėjome ir mes. Atėjome gandiškuoju-vydūniškuoju nesmurtinės kovos keliu. Su didžia pagarba pasitikome tų pačių 1991-ųjų spalį laisvon Lietuvon sugrįžusius Vydūno palaikus ir atrodė, kad ta pagarba yra padėka už jo paliktą skaidrią žmoniškumo šviesą, kurios spindulių rodoma kryptimi eisime laisvės keliu. Tačiau tada suvokėme ir tai, kadėjimas nebus lengvas, kad mūsų laukia ilgas Vydūno grįžimo į mūsų protus, širdis, sielas kelias, daug ilgesnis negu nuo Detmoldo

iki Rambyno, nes tai kiekvieno mūsų ir visos tautos kelias į tikrąją laisvę, į tikrąją laimę, į didžiąją santarvę su savimi ir pasauliu, į gyvenimo pilnatvę ir harmoniją – į ką kvietė Vydūnas ir aiškino, kaip reikia eiti. Norėjosi, kad tas kelias būtų kuo trumpesnis ir greitesnis, o vydūniškoji išmintis taptų tikru orientyru tame kelyje. Neįvyko taip, kaip norėjosi – tame kelyje radosi daug duobių, apylankų ir ne visai gerų, o kartais ir vienareikšmiškai blogų orientyrų. Vydūniškuoju orientyru vadovaujasi ne tokia jau didelė tautos dalis. Tačiau šis orientyras niekur nedingo, jame akumuliuota galia nesilpnėja ir pats gyvenimas, laikui atėjus, tą galią panaudos tikrajam tautos ir kiekvieno jos vaiko laisvėjimui. Prieš aštuoniolika metų atgauta laisvė – tik prielaida tai tikrajai laisvei siekti. Daug kas manė, kad politinė nepriklausomybė jau ir yra laisvė, ir visa, kas bus daroma jai esant, bus pažymėta jos ženklu. Toks manymas buvo iliuzinis, ir apie tą iliuziškumą Vydūnas buvo išpėjęs kalbėdamas apie pirmąją mūsų nepriklausomybę. Į tą išpėjimą buvo nepakankamai įsiklausyta tada, juo labiau neišgirstas jis liko dabar. Tačiau šiandien vilčių teikia tai, kad būdami saugesni tarptautinėje bendrijoje, dar turime laiko sugrįžti prie Vydūno ir atidžiau įsiklausyti į jo aiškinimus, o įsiklausę gal kai ką pritaikyti ir šiandienai. Pritaikyti rastume daug ką. Nebūtinai aklai, dogmatiškai, mechaniškai, o vadovaudamiesi protu, patirtimi, reikmėmis, suvokdami šiandieninį savo būties kontekstą. Beje, jau ne tik Bažnyčios, bet ir ne vienas valstybės, politikos, kultūros, verslo veikėjas ima sakyti, kad turimos laisvės mums nebepakanka, kad labai atsiliko mūsų dvasia, kad sumenko mūsų dorovės vaidmuo ir kad tai yra gana rimti tolesnės mūsų raidos stabdžiai. Tokie sakymai teikia vilties, kad gal bus išgirstas Vydūnas, o išgirdus ir įdėmiau įsiklausyta į tai, ką jis aiškina.

VACYS BAGDONAVIČIUS
Vilniaus rotušė, 2008, kovo 26

Vydūnas. *Žvilgis į gyvenimo gelmes. II. Kultūra – gyvenimo kūrimo tęsinys*. – S. Jokužio leidykla-spaustuvė, Klaipėda, 2008, 328 p. Sudarė Rima Palijanskaitė, iliustravo Klaipėdos A. Brako meno mokyklos moksleiviai. Išanginį straipsnį *Žvilgis į Vydūno kultūros filosofiją* parašė Vydūno draugijos pirmininkas Vacys Bagdonavičius. Vydūno draugijos leidinys.

Tai antroji sudarytojos, aktyvios Vydūno draugijos narės Rimos Palijanskaitės sumanyto Vydūno tekstų ciklo *Žvilgis į gyvenimo gelmes* knyga (pirmoji *Gyvenimas – kelionė tobulumui* išleista 2006 metais). Rinkinyje pateikiami Vydūno straipsniai iš jo leistų žurnalų *Jaunimas*, *Darbymetis* bei įvairių tarpukario Lietuvos periodinių leidinių. Juose, remiantis pamatiniais mąstytojo filosofijos postulatais, platesniam skaitytojų ratui suprantama ir sugestyvia forma aiškinama kultūros esmė, jos raida, dvasinės kultūros ir civilizacijos santykis ir ypač daug dėmesio skiriama ano meto kultūros aktualijoms, daugiausia lietuviškosioms. Tekstuose atsispindi to laiko dvasinio ir kultūrinio gyvenimo įtampa, gilus susirūpinimas dėl galimos dvasinės krizės požymių, būsimų dramatiškų netolimos ateities vyksmų nuojauta, kuri, deja, neilgai trukus pasitvirtino. Pateikiami tekstai yra įdomūs ne tik šiuo atspindimuoju požiūriu. Pro jų prizmę labai prasminga žvelgti į dabarties kultūrinio ir dvasinio gyvenimo vyksmus, nes daugelis šio gyvenimo problemų yra panašios į anuometines, tik jos išryškėja daug aštriau. Šioje knygoje pateiktos Vydūno mintys turėtų dar kartą priminti ir žadinti siekimą bent kiek pakoiguoti mūsų vertybines orientacijas, kurios, pasak mąstytojo, vis labiau turėtų krypti tauresnio žmoniškumo link.

Vydūnas. *Kaip tapti saulėtu žmogumi*. – Eglės leidykla, Klaipėda, 2009, 64 p. Sudarytoja Rima Palijanskaitė. Zitos Sodeikienės iliustracijos. Vydūno draugijos leidinys.

Tai jaunimui skirtų Vydūno straipsnių, skelbtų jo leistuose žurnaluose, tarpukario Lietuvos periodikoje, pokario išėivijos spaudoje, rinkinys. Ypač daug dėmesio mąstytojas skiria savęs pažinimui, saviugdai, dvasiniam tobulėjimui, jauno žmogaus pašau-

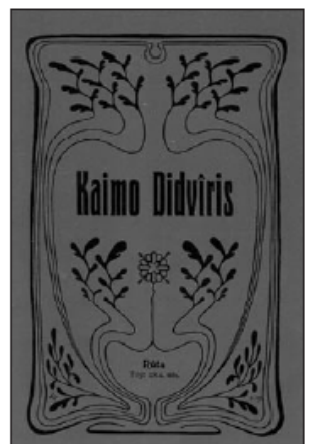
kimui, jaunatviškumo fenomenui, doros, sveikatos, lyčių kultūros klausimams. Prieš 60–90 metų skelbtos mintys, atrodo, skirtos mūsų jaunimui. Jose – gili nuovoka to, kas jaudina jauną gyvenime įsitvirtinantį žmogų, kokie brendimo sunkumai jį užgriūva, koks egzistencinio pobūdžio nerimas jį kamuoja, ir kartu subtiliai parodomi kelio ženklai bei orientyrai, kurių reikėtų laikytis einant į svarbiausią tikslą: tapti ir būti tauriu, saulėtu ir laimingu žmogumi. Šie orientyrai grįsti vydūniškuoju būties ir žmogaus esmės supratimu.

Vydūnas. *Kaimo didvyris: Apysakėlė*. – Eglės leidykla, Klaipėda, 2008, 22 p. Fotografuotinis 1914 m. Tilžėje *Rūtos* leidyklos išleistas Vydūno knygelės pakartojimas. Vydūno draugijos leidinys.

Didaktinio pobūdžio apysakėlėje Vydūnas parodo, kaip teigia pratarmės autorius gydytojas Tomas Stanikas, „ypatingą nesmurtinį, savo esme giliai krikščionišką kovos su blogiu būdą – kai jis įveikiamas susirūpinimu, gerumu, meile“. Konkreti to blogio apraiška – girtavimas, kovotojas su juo – Mažosios Lietuvos kaimo jaunuolis Auris Vybaras, savo pastangomis išradingai sugebėjęs iš pražūtingo liūno ištraukti tėvą bei kitus kaimo vyrus. Knygelė aktuali ne tik savo turiniu, bet ir tuo, kad joje išsaugoti autentiška vydūniška rašyba ir šriftas – tai pirmas tokio pobūdžio atvejis lietuviškosios leidybos istorijoje. Platesnis skaitytojų ratas galės iš arčiau susipažinti su Vydūnu kaip lietuviškosios rašybos reformuotoju, pamatyti, kaip atrodė autentiškas Vydūno tekstas – vienas iš pasiūlytųjų tautinės rašybos variantų. „Noriu lietuvių raštijai lietuviškos rašybos. Tame visas mano rašybos slėpinys“, – paaiškino pats Vydūnas savo atkaklumo laikytis savosios rašybos prasme.

Vacys Bagdonavičius. *Vydūnas: trumpa biografija. II leidimas*. – Kintų Vydūno kultūros centras; Vydūno draugija, 2008, 64 p.

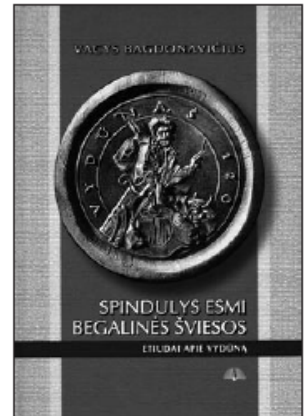
Originaliais tyrimais grįsta platesniam skaitytojų ratui skirta trumpa Vydūno biografija, kurioje išryškunami svarbiausi jo kūrybos bei visuomeninės veiklos aspektai ir nuopelnai tautai. Pirmasis leidimas pasirodė 2005 m. Vilniuje.

Vacys Bagdonavičius. *Spindulys esmi begalinės šviesos: etiudai apie Vydūną*. – Kultūros, filosofijos ir meno institutas, Vilnius, 2008, 264 p.

Knygoje pateikiamuose etiuduose analizuojama mąstytojo kultūros koncepcija, parodomos jos ištakos, išryškinamos pagrindinės jos dalys. Detaliau aptariama Vydūno etika ir estetiškos pažiūros, atskleidžiami religiniai jo filosofijos aspektai, nušviečiamos idėjinės mąstytojo sąsajos su indiškuoju neovedantizmu bei įžymiais amžininkais – A. Schweitzeriu ir R. Steineriu. Parodomos globalizacijos sampratos apraiškos Vydūno filosofijoje bei jų santykis su tautiškumo samprata. Aptariama koncertinė ir teatrinė Vydūno veikla su Tilžės lietuvių giedotojų draugija, bendradarbiavimas su tautinio atgimimo patriarchy J. Basanavičiumi bei Mažosios Lietuvos kultūros veikėju dailininku A. Braku. Pasakojama apie vokiečių kalbininko V. Falkenhahno pažintį su Vydūnu ir apie jo talką rašant istoriosofinį veikalą *Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių*. Apžvelgiami Vydūno vertinimai apie nepriklausomos Lietuvos gyvenimą. Išryškinami mums aktualūs Vydūno idėjinio palikimo aspektai.

Pasak Broniaus Genzelio, „šią knygą galėtume pavadinti dar viena Vydūno mozaikinio portreto kūrimo atkarpa. Vieną detalę derinant prie kitos vis labiau ryškėja vientasis vaizdas. Kiekvienas čia pateiktas etiudas pagilina vieną ar kitą Vydūno fenomeno dalį, paryškina jos vietą visumoje, papildo ir patikslina ankstesnes paties autoriaus įžvalgas.“ Kaip teigia Krescencijus Stoškus, „nesiskirdamas su savo rašinių herojumi, knygos autorius visus mūsų gyvenimo reiškinius, apie kuriuos vienokia ar kitokia forma pasisako, irgi regi pro vydūniškosios pasaulėjautos prizmę... Įvairiais aspektais analizuodamas patį Vydūno fenomeną, autorius parodo, kuo jis aktualus ir įdomus, ką jis įaudė į mūsų kultūros raštą, o kartu lyg ir primena, kad verta jį turėti mūsų tautinės savimonės kloduose, nes tai gali praversti, nors ir taikytina nebūtinai tiesmukiškai.“

Domas Kaunas. *Visos Vydūno knygos. Katalogas*. Pagal asmeninę kolekciją sudarė ir parengė Domas Kaunas. – *Baltijos kopija*, Vilnius, 2008, 53 p.

Puošnus, labai kokybiškoms Vydūno knygų, jo veiklos bei Tilžės miesto nuotraukomis iliustruotas Vydūnui gyvam esant išleistų jo knygų bibliofilinis katalogas, kuriame apibūdinamas kiekvienas autoriaus kolekcijoje esantis knygos egzempliorius, jo būklė, išsigijimo aplinkybės. Išleista 350 numeruotų egzempliorių, kiekvienas su autoriaus parašu. Kataloge supažindinama su Vydūno knygos specifika, leidimo aplinkybėmis, pagalbininkais, leidėjais ir spaustuvininkais, sklaida, kolekcijos susiformavimo istorija bei šaltiniais.

Vydūno giesmės ir dainos. Kompaktinė plokštelė. Išleido Vydūno draugija, 2008. Atlieka choras *Vilnius* (meno vadovas ir dirigentas prof. Povilas Gylis, dirigentas Jurijus Kalcas), Aušra Liutkutė (sopranas), Laura Stančikaitė (sopranas). Rėmėjai: Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija, Mažosios Lietuvos fondas (JAV, Kanada), Mažosios Lietuvos lietuvių draugija (Čikaga), Lietuvos radijas ir televizija.

Plokštelėje įrašytos giesmės ir dainos iš Tilžėje išleistų Vydūno rinkinių *Lietuvos aidos* (1904), *Lietuvos varpeliai* (1909) ir *Giesmės mišriam chorui* (1932).

XX a. pradžioje išleisti dainų rinkiniai buvo skirti lietuvių tautinei savimonei žadinti. Publikuojant lietuviškas dainas, siekta parodyti, jog tautinėms dainoms galima suteikti galimybę gyvuoti to meto įvairiautėje Mažosios Lietuvos kultūrinėje erdvėje.

„Daina, kuri tarp ypatingų ramių sąlygų pražydusi ir ten savo dovanas dalinusi, turi ir tokiems žmonėms savo gražumą apreikšti, kurių pajautimas yra kultūros gyvenimo atšipintas“, – rašė Vydūnas.

Lietuvių liaudies dainų melodijos, paskelbtos Vydūno, paimtos iš įvairių rinkinių – A. Juškos *Lietuviškos dainos* (I–III), Ch. Bartscho *Dainų balsai* (I–II), XIX–XX a. sandūros Mažosios Lietuvos spaudos, užrašytos iš pavienių dainininkų. Taip pat skelbiama keletas autorinių dainų. Dainos pritaikytos keturiems balsams, skirtos Tilžės lietuvių giedotojų draugijai. Šį darbą atlikti Vydūnui padėjo brolis Albertas Storosta, Tilžės muzikai Karlas Janzas ir Peteris Wilhelmas Wolffas. Bažnytiniam šios draugijos repertuarui skirtos ir giesmės. Dauguma melodijų – lietuvių liaudies. Jas harmonizavo Vydūno bičiuliai Valteris Voska ir Karlas Janzas. Žodžiai daugiausia paties Vydūno naujai parašyti ar iš naujo išversti iš vokiečių kalbos.

<http://www.nromuva.lt/files/2009-1.pdf>